

nikeruddannelser, hvor styregruppen konkluderende konstaterer, at »... uddannelser med små hold har vanskeligt ved dels at sikre en tilstrækkelig bredde i lærerstaben samt undervisningsmaterialer af en tilfredsstillende kvalitet, dels at stille det fornødne tekniske udstyr til rådighed samt opbygge et studiemiljø for de studerende«.

I HD og HA-evalueringerne peges der på behovet for at opstille nogle kvantitative minimumskrav med hensyn til lærerdækning og studenteroptag for at fastlægge en kritisk masse for selvstændige institutioner. Der peges i forlængelse heraf på, at dette vil betyde afvikling af nogle af de mindste institutioner, der ikke kan leve op til de kvalitative minimumskrav. HD-evalueringen peger i konkrete tilfælde på, at det på grund af for lille fagligt miljø og for lille faglig bredde vil være direkte uansvarligt at opretholde undervisning på de små institutioner. I tysk-evalueringen hedder det om de små uddannelsessteder, at »styregruppen er af den opfattelse, at der med uddannelsesudbuddets størrelse og variation er en risiko for, at det faglige indhold ikke er tilstrækkeligt bredt og hensigtsmæssigt udformet i forhold til de studerendes og arbejdsmarkedets behov«.

Evalueringsrapporterne kan naturligvis ikke bruges til at etablere en entydig lineær sammenhæng mellem en institutions størrelse og kvaliteten af de ydelser, den leverer. Imidlertid står det klart, at de små institutioner har for få lærerkræfter inden for de enkelte fag til at skabe et dynamisk, opdateret og bredt dækkende fagligt miljø. Undervisere tvinges til at undervise i fag uden for deres egentlige kernekompetencer samtidig med, at det er svært for institutionen effektivt at dække hele fagområdet. Mulighederne for faglig specialisering blandt de studerende er ringe. Endelig har de små institutioner naturligvis relativt begrænsede muligheder for investeringer i indkøb af nyt laboratorieudstyr, computerudstyr mv. Til en vis grænse synes der altså at være en sammenhæng mellem faglig kvalitet og institutionernes størrelse.

Et andet centralt felt er spørgsmålet om videre- og efteruddannelse, der – i takt med den hastige vidensudvikling og indførelsen af nye organisations- og produktionsformer – i stigen-grad blive et centralt element i opbygningen af Danmarks menneskelige ressourcer. Ofte vil problemerne med faglig dybde og bredde imidlertid være endnu større på efter- og videreud-

dannelsesområdet end på det ordinære uddannelsesområde, idet efterspørgselsstyringen stiller betydelige krav om fleksibilitet og variation i udbuddet og udbuddets tilrettelæggelse, som det kan være svært for mindre institutioner at honorere. Dette understreges bl.a. af HD-evalueringen.

Samtidig har de mindre institutioner ofte vanskeligere ved at løfte de strategisk vigtige opgaver omkring internationalisering og IT-integration i undervisningen. Begge område er – foruden at de begge bør være hjørnesten i fremtidens uddannelsessystem – kendetegnet ved, at en vis kritisk masse ofte vil gøre det nemmere at foretage større satsninger på området.

Institutionernes rolle, opbygning og funktion

Et generelt kendetegn – og særpræg – ved de videregående uddannelser i Danmark er, at langt hovedparten af disse udbydes ved mono-institutioner, dvs. institutioner, der kun udbyder uddannelser inden for ét bestemt fagområde. Dette gælder således for 169 ud af de i alt 195 videregående uddannelsesinstitutioner.

De mange mono-institutioner er typisk et produkt af efterkrigstidens entydige fokus på professions- og funktionsorientering. De afspejler en tid, hvor arbejdsmarkedets krav var forudsigelige og relativt statiske. Uddannelserne kunne således rettes snævert mod bestemte jobfunktioner (professioner), som på forhånd var ret klart defineret. Dette blev understregt af, at uddannelsernes formål primært blev set som at give de studerende bestemte færdigheder inden for et bestemt fag, snarere end som udvikling af kommunikative egenskaber og personlige kvalifikationer.

I dag er uddannelsernes sigte langt bredere, og der må derfor stilles spørgsmålstejn ved, om mono-institutioner fortsat har en selvstændig eksistensberettigelse? De nye jobkrav og kvalifikationsbehov, der bl.a. følger i kølvandet på den teknologiske udvikling og den stigende internationalisering, retter sig mod tværfaglighed, kommunikativ forståelse, teamwork og fleksibilitet. Det er sværere at fremme sådanne egenskaber i små monofakultære miljøer end i større flerfakultære miljøer, hvor forskellige fagområder kan indgå i et frugtbart samspil til gensidig fordel og dermed understøtte udviklingen af de personlige kvalifikationer, som arbejdsmarkedet efterspørger.